

**Wyniki i wnioski
z nadzoru pedagogicznego sprawowanego
przez Wielkopolskiego Kuratora Oświaty
w roku szkolnym 2015/2016**

1. Wstęp

Nadzór pedagogiczny Wielkopolskiego Kuratora Oświaty jest realizowany przez wykonywanie zadań i czynności określonych w art. 33 *ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty* (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) w trybie planowych lub doraźnych działań.

Celem zaplanowanych zadań i rozwiązań jest wzmocnienie systemu nadzoru pedagogicznego i wskazanie kierunków do dalszego rozwoju szkół i placówek, zgodnie z polityką oświatową w województwie wielkopolskim.

Planowany nadzór służy doskonaleniu systemu edukacji w województwie wielkopolskim i zgodnie z zapisami art. 33 ustawy o systemie oświaty polega na:

- 1) obserwowaniu, analizowaniu i ocenianiu przebiegu procesów kształcenia i wychowania oraz efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek;
- 2) ocenianiu efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek;
- 3) udzielaniu pomocy szkołom, placówkom i nauczycielom w wykonywaniu ich zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych;
- 4) inspirowaniu nauczycieli do innowacji pedagogicznych, metodycznych i organizacyjnych.

Nadzór sprawowany jest w sposób planowy, z uwzględnieniem:

- 1) jawności wymagań;
- 2) współdziałania organów sprawujących nadzór pedagogiczny z organami prowadzącymi szkoły lub placówki, dyrektorami szkół i placówek oraz nauczycielami;
- 3) tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi szkół i placówek;
- 4) pozyskiwania informacji zapewniających obiektywną i pełną ocenę działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki.

1. Ogólna liczba ewaluacji przeprowadzonych w okresie od 1 września 2015 r. do 31 maja 2016 r. – 528 ewaluacji, w tym 60 całościowych oraz 468 problemowych.
2. Ogólna liczba kontroli planowych przeprowadzonych w okresie od 1 września 2015 r. do 31 maja 2016 r. – 586 kontroli.
3. Ogólna liczba kontroli doraźnych przeprowadzonych w okresie od 1 września 2015 r. do 31 maja 2016 r. – 217 kontroli.

2. Ewaluacja za okres od 1 września 2015 r. do 31 maja 2016 r.

2.1. Ogólne informacje o liczbie ewaluacji

W roku szkolnym 2015/2016 (w okresie od 1 września 2015 r. do 31 maja 2016 r.) przeprowadzono 528 ewaluacji zewnętrznych, w tym 60 całościowych oraz 468 problemowych, co obrazuje poniższa tabela.

Liczba ewaluacji przeprowadzonych w roku szkolnym 2015/2016 z uwzględnieniem typów szkół i placówek

Lp.	Typ szkoły/placówki	Liczba ewaluacji:		
		całościowe	problemowe	łącznie
1.	Przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego	7	112	119
2.	Przedszkola specjalne	0	0	0
3.	Szkoły podstawowe	25	186	211
4.	Gimnazja	19	87	106
5.	Licea ogólnokształcące	2	21	23
6.	Technika	1	10	11
7.	Zasadnicze szkoły zawodowe	0	10	10
8.	Szkoły specjalne**	0	18	18
9.	Inne szkoły, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 3d ustawy o systemie oświaty	0	12	12
10.	Poradnie psychologiczno-pedagogiczne	0	1	1
11.	Biblioteki pedagogiczne	0	1	1
12.	Placówki doskonalenia nauczycieli	1	2	3
13.	Placówki oświatowo-wychowawcze	2	3	5
14.	Placówki kształcenia ustawicznego i inne, o których mowa w art. 2 pkt. 3a ustawy	0	0	0
15.	MOW-y, MOS-y i inne ośrodki, o których mowa w art. 2 pkt 5 ustawy	1	5	6
16.	Placówki zapewniające opiekę i wychowanie, o których mowa w art. 2 pkt 7	2	0	2
17.	Kolegia pracowników służb społecznych	0	0	0
	Suma	60	468	528

** w tym szkoły specjalne przysposabiające do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi

W roku szkolnym 2015/2016 zaplanowano 630 ewaluacji, w tym 379 w szkołach samodzielnych i 251 w zespołach szkół.

Od 1 września 2015 r. do 31 maja 2016 r. przeprowadzono 528 ewaluacji, w tym 317 w szkołach samodzielnych i 211 w zespołach szkół.

W roku szkolnym 2015/2016 zaplanowano przeprowadzenie 630 ewaluacji, w tym: 64 ewaluacje całościowe oraz 566 ewaluacji problemowych w zakresie wymagań wskazanych w *podstawowych kierunkach polityki oświatowej państwa*, w wybranych typach szkół i rodzajach placówek oraz w zakresie wymagań wybranych przez kuratora oświaty:

- a) w przedszkolach – 94 ewaluacje;
- b) w szkołach podstawowych, gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych, placówkach kształcenia ustawicznego oraz ośrodkach dokształcania i doskonalenia zawodowego – 267 ewaluacji;
- c) w placówkach oświatowo-wychowawczych – 1 ewaluacja;
- d) w placówkach doskonalenia nauczycieli – 4 ewaluacje;
- e) w specjalnych ośrodkach wychowawczych oraz placówkach zapewniających opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania – 3 ewaluacje;
- f) w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, ośrodkach umożliwiających dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, a także dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi realizację odpowiednio obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki – 8 ewaluacji;
- g) w szkołach i placówkach w zakresie wymagań wybranych przez kuratora oświaty - 189 ewaluacji.

Od 1 września 2015 r. do 31 maja 2016 r. przeprowadzono 528 ewaluacji, w tym: 60 ewaluacji całościowych oraz 468 ewaluacji problemowych w zakresie wymagań wskazanych w *podstawowych kierunkach polityki oświatowej państwa*, w wybranych typach szkół i rodzajach placówek:

- a) w przedszkolach – 77 ewaluacji;
- b) w szkołach podstawowych, gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych, placówkach kształcenia ustawicznego oraz ośrodkach dokształcania i doskonalenia zawodowego – 227 ewaluacji;
- c) w placówkach oświatowo-wychowawczych – 1 ewaluacji,

- d) w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, ośrodkach umożliwiających dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, a także dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi realizację odpowiednio obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki – 6 ewaluacji;
- e) w szkołach i placówkach wybranych przez kuratora oświaty - 157 ewaluacji.

W roku szkolnym 2015/2016 (do 31 maja 2016 roku) zrealizowano 528 ewaluacji, co stanowi 83,8% planu, w tym 60 ewaluacji całościowych, co stanowi 93,8% planu, 468 ewaluacji problemowych, co stanowi 82,7 % planu, w ramach wymagań:

- a) wskazanych w *Podstawowych kierunkach polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2015/2016* - 311 ewaluacji, co stanowi 82,5 % planu;
- b) wybranych przez kuratora oświaty - 157 ewaluacji, co stanowi 83,1 % planu.

W roku szkolnym 2015/2016 (do 31 maja 2016 roku) Wielkopolski Kurator Oświaty zajął stanowisko wobec 7 pisemnych umotywowanych zastrzeżeń dotyczących raportów z ewaluacji (zgłoszonych przez dyrektorów szkół i placówek), z czego WKP:

- stwierdził zasadność zgłoszonych zastrzeżeń (w całości) - 0 przypadków;
- stwierdził zasadność części zgłoszonych zastrzeżeń - 4 przypadki;
- stwierdził brak zasadności zgłoszonych zastrzeżeń - 3 przypadki.

2.2. Wyniki ewaluacji

2.2.1 Zestawienie ilościowych wyników ewaluacji przeprowadzonych w poszczególnych typach szkół i placówek

Zestawienie spełniania wymagań państwa w poszczególnych typach szkół i placówek (z uwzględnieniem ewaluacji całościowych i problemowych zaplanowanych i przeprowadzonych w szkołach/placówkach samodzielnych i w zespołach):

I. Przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego*													
Ustalenie	Wymaganie												Razem
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
spełnione	84	40	41	84	6	83	5	7	7	7	5	5	374

niespełnione	0	2	1	0	1	1	2	0	0	0	2	2	11
--------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

**dotyczy również oddziałów przedszkolnych zorganizowanych w szkołach podstawowych*

II. Szkoły podstawowe*

Ustalenie	Wymaganie												Razem
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
spełnione	24	77	142	24	22	145	87	21	22	24	138	24	750
niespełnione	0	10	5	0	2	2	0	3	2	0	9	0	33

**nie dotyczy szkół zorganizowanych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii i specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych*

III. Gimnazja*

Ustalenie	Wymaganie												Razem
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
spełnione	17	36	78	16	15	77	43	15	17	17	77	17	425
niespełnione	0	7	1	1	2	1	0	2	0	0	2	0	16

**nie dotyczy szkół zorganizowanych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii i specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych*

IV. Licea ogólnokształcące*

Ustalenie	Wymaganie												Razem
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
spełnione	1	2	19	1	1	19	4	1	1	1	18	1	69
niespełnione	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3

**nie dotyczy szkół zorganizowanych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii i specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych*

V. Technika*

Technika uzupełniająca dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych*

Ustalenie	Wymaganie												Razem
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
spełnione	1	3	9	1	1	8	3	1	1	1	8	1	38
niespełnione	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2

**nie dotyczy szkół zorganizowanych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii i specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych*

VI. Zasadnicze szkoły zawodowe*

Ustalenie	Wymaganie												Razem
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	

spełnione	0	4	4	0	0	4	5	0	0	0	4	0	21
niespełnione	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	4
<i>*nie dotyczy szkół zorganizowanych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii i specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych</i>													
VII. Szkoły specjalne*													
Ustalenie	Wymaganie												Razem
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
spełnione	0	5	6	0	0	6	5	0	0	0	6	0	28
niespełnione	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>*nie dotyczy szkół zorganizowanych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii i specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych</i>													
VIII. Inne szkoły, o których mowa w art. 9 pkt 3d ustawy o systemie oświaty*													
Ustalenie	Wymaganie												Razem
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
spełnione	0	6	6	0	0	6	6	0	0	0	6	0	30
niespełnione	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IX. Poradnie psychologiczno-pedagogiczne													
Ustalenie	Wymaganie												Razem
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
spełnione	0	0	0	0	1	0	0	1	x	x	x	x	2
niespełnione	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x	x	x	0
X. Biblioteki pedagogiczne													
Ustalenie	Wymaganie												Razem
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
spełnione	0	0	0	0	1	0	0	1	x	x	x	x	2
niespełnione	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x	x	x	0
XI. Placówki doskonalenia nauczycieli													
Ustalenie	Wymaganie												Razem
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
spełnione	1	1	1	1	3	1	1	3	x	x	x	x	12

niespełnione	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x	x	x	0
XII. Placówki oświatowo-wychowawcze														
Ustalenie	Wymaganie												Razem	
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.		
spełnione	3	3	2	4	4	x	x	x	x	x	x	x	x	16
niespełnione	0	0	0	0	0	x	x	x	x	x	x	x	x	0
XIII. Szkoły specjalne przysposabiające do pracy*, MOW-y, MOS-y i inne ośrodki, o których mowa w art. 2 pkt 5 ustawy														
Ustalenie	Wymaganie												Razem	
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.		
spełnione	7	7	1	1	1	6	2	1	1	7	1	x	x	35
niespełnione	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	x	0
* szkoły specjalne przysposabiające do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi														
XIV. Placówki zapewniające opiekę i wychowanie, o których mowa w art. 2 pkt 7 ustawy														
Ustalenie	Wymaganie												Razem	
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.		
spełnione	2	2	2	2	2	2	x	x	x	x	x	x	x	12
niespełnione	0	0	0	0	0	0	x	x	x	x	x	x	x	0

2.3. Wnioski z przeprowadzonych ewaluacji

Najważniejsze wnioski z przeprowadzonych ewaluacji z uwzględnieniem typów szkół i placówek

- Wnioski z ewaluacji przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego:
 1. Przedszkola realizują działania wynikające z koncepcji pracy, specyfiki danego przedszkola, potrzeb dzieci, rodziców i środowiska lokalnego, co sprzyja harmonijnemu rozwojowi dzieci, kształtowaniu pożądanych postaw, kreatywności oraz poszerzaniu wiedzy o otaczającym świecie.
 2. Stosowanie różnorodnych metod i form pracy dostosowanych do potrzeb dzieci, dbałość o stwarzanie sytuacji wyzwalających zaangażowanie wychowanków, atrakcyjne pomoce dydaktyczne oraz zachęcanie do samodzielności, skutkują wysoką aktywnością dzieci podczas zajęć.

3. Systematyczna i celowa współpraca przedszkoli z wieloma organizacjami i instytucjami działającymi w środowisku lokalnym oraz różnorodność podejmowanych inicjatyw służą wzajemnemu rozwojowi, aktywnemu poznawaniu świata a także umożliwiają dzieciom prezentację i poszerzanie swoich uzdolnień artystycznych, kształtowanie kreatywności i empatii.
- Wnioski z ewaluacji szkół podstawowych:
 1. Organizacja przez szkoły różnorodnych form zajęć pozalekcyjnych, konkursów, festiwali, zawodów sportowych, zajęć w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz realizacja projektów, sprzyja wyrównywaniu szans edukacyjnych, rozbudzaniu i realizowaniu zainteresowań, pasji poznawczych oraz propagowaniu właściwych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież.
 2. Sposób analizowania i modyfikowania oddziaływań profilaktycznych i wychowawczych oraz formy współpracy z rodzicami i instytucjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży, nie przyczyniają się do wyeliminowania zachowań zagrażających bezpieczeństwu psychicznemu dzieci i młodzieży, np. dyskryminowania, agresji słownej.
 3. Nadzór pedagogiczny dyrektorów szkół nieuwzględniający oceny rozwiązań dydaktyczno-metodycznych stosowanych przez nauczycieli oraz niewielka aktywność kadry pedagogicznej w doskonaleniu warsztatu pracy nie sprzyjają kształceniu umiejętności kluczowych uczniów, w tym bardziej złożonego rozumowania opartego o myślenie matematyczne i naukowe oraz kreatywności i samodzielności w uczeniu.
 - Wnioski z ewaluacji gimnazjów:
 1. Analiza wyników egzaminu zewnętrznego prowadzona jest w różnorodny sposób, również z wykorzystaniem jednorocznego kalkulatora EWD 100, a wnioski z tej analizy prowadzą do formułowaniu rekomendacji służących modyfikacji prowadzonego w szkole procesu edukacyjnego.
 2. Nauczyciele nie prowadzą regularnie ewaluacji własnej pracy, nie wykorzystują informacji zwrotnej od uczniów na temat ich sposobu uczenia, co powoduje brak refleksji i zmian w sposobach pracy z uczniem.
 3. Wskazywanie uczniom wartości pracy zespołowej, budowanie poczucia własnej wartości, eksponowanie indywidualnych i zespołowych osiągnięć uczniów, wykorzystywanie informacji na temat absolwentów, korzystanie z wiedzy i pomocy różnych instytucji kształtuje pozytywny klimat sprzyjający uczeniu się.

- Wnioski z ewaluacji liceów ogólnokształcących:
 1. Działania szkoły w zakresie kształcenia wiadomości i umiejętności opisanych w podstawie programowej przyczyniają się do osiągania sukcesów edukacyjnych uczniów na miarę ich potrzeb rozwojowych oraz możliwości psychofizycznych; oferta różnorodnych form, metod pracy oraz zajęć dodatkowych, a także włączanie uczniów do różnych przedsięwzięć, uroczystości, konkursów, zawodów tworzą warunki do ich harmonijnego rozwoju i nabywania kompetencji kluczowych.
 2. Szkoła w procesie doskonalenia jakości kształcenia analizuje efekty swej pracy na podstawie osiągnięć uczniów, w tym z poprzedniego etapu edukacyjnego, jak również z egzaminów zewnętrznych. Wnioski z prowadzonych badań szkolnych i badań zewnętrznych mają niewielki wpływ na zmiany w organizacji oraz przebiegu procesu uczenia się młodzieży licealnej.
 3. Nauczyciele nie stwarzają takich sytuacji organizacyjnych, aby uczniowie mieli wpływ na sposób pracy w czasie lekcji, nie proponują zadań z różnych poziomów wiedzy, ani nie zachęcają uczniów do tworzenia zadań o złożonej strukturze.

- Wnioski z ewaluacji techników:
 1. W technikach podstawy programowe, w tym w zakresie przedmiotów zawodowych są realizowane zgodnie z zalecanymi warunkami i sposobami, z wykorzystaniem wyposażenia dydaktycznego uwzględniającego najnowsze technologie, dlatego też nabywane przez uczniów kompetencje kluczowe przyczyniają się do osobistych i społecznych sukcesów uczniów.
 2. Szkoły, we współpracy z partnerami zewnętrznymi, tworzą warunki rozwoju kompetencji zawodowych poprzez zdobywanie doświadczeń podczas praktyk zagranicznych, realizacji edukacyjnych projektów unijnych i szkolnych, organizacji dodatkowych kursów kwalifikacyjnych oraz współpracy z pracodawcami; tym samym zwiększają konkurencyjność młodzieży na rynku pracy.
 3. Nauczyciele nie stwarzają takich sytuacji organizacyjnych, aby uczniowie mieli wpływ na sposób pracy w czasie lekcji, nie proponują zadań z różnych poziomów wiedzy, ani nie zachęcają uczniów do tworzenia zadań o złożonej strukturze.

- Wnioski z ewaluacji zasadniczych szkół zawodowych:
 1. W zasadniczych szkołach zawodowych podstawa programowa w zakresie przedmiotów zawodowych jest realizowana systematycznie,

z wykorzystaniem odpowiedniego wyposażenia, a nabywane przez uczniów wiadomości i umiejętności zawodowe umożliwiają im sukces na rynku pracy.

2. Dzięki podejmowaniu przez szkoły działań, które umożliwiają uczniom zdobywanie dodatkowych kwalifikacji poprzez organizację różnorodnych kursów oraz współpracę z pracodawcami zwiększają się szanse młodzieży na rynku pracy.
 3. Szkoła celowo i systematycznie analizuje efekty pracy dydaktyczno-wychowawczej, w tym wyniki z egzaminów zewnętrznych. Wnioski z prowadzonych badań szkolnych i badań zewnętrznych mają niewielki wpływ na zmiany w organizacji oraz przebiegu procesu uczenia się.
- Wnioski z ewaluacji szkół specjalnych:
 1. Praca nauczycieli w oparciu o indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne, indywidualne programy rewalidacyjno-wychowawcze i indywidualne programy pracy, uwzględniające specyfikę niepełnosprawności i indywidualne podejście do każdego ucznia przyczynia się do osiągania przez uczniów sukcesów na miarę ich możliwości.
 2. Koncentrowanie pracy nauczycieli wokół wspólnych celów oraz strategii pedagogicznych wpływa na efektywne wprowadzanie nowych rozwiązań w pracy szkoły.
 3. Stwarzanie uczniom możliwości uczenia się od siebie, wpływania na sposób organizowania zajęć sprzyja nabywaniu kompetencji społecznych i edukacyjnych.
 - Wnioski z ewaluacji innych szkół, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 3d *ustawy o systemie oświaty* (szkoły policealne):
 1. Szkoły prowadzą celowe i systemowe działania wynikające z analizy wyników diagnoz oraz monitorowania efektów pracy szkoły, co wpływa na doskonalenie organizacji kształcenia zawodowego, modyfikowanie metod i form realizacji zadań programowych, a także przyczynia się do nabywania przez słuchaczy wiadomości i umiejętności opisanych w podstawach programowych kształcenia w zawodach.
 2. Praca dyrektora i nauczycieli w obszarze wspierania rozwoju słuchaczy, udzielania im pomocy edukacyjnej i psychologicznej, indywidualnego traktowania zyskuje uznanie większości słuchaczy i korzystnie wpływa na klimat szkoły, integrację społeczności, poczucie bezpieczeństwa oraz efekty kształcenia.

3. Osiągnięcia słuchaczy są wynikiem celowo zaplanowanych i realizowanych systemowych rozwiązań organizacyjno-dydaktycznych z udziałem wszystkich nauczycieli. Kadra pedagogiczna współpracuje ze sobą, dba o korelację międzyprzedmiotową oraz łączenie wiedzy teoretycznej z praktyką i doświadczeniami pozaszkolnymi, co pomaga słuchaczom w kształtowaniu umiejętności i kompetencji zawodowych przydatnych na rynku pracy.
- Wnioski z ewaluacji poradni psychologiczno–pedagogicznych:
 1. Pracownicy poradni doskonalą i poszerzają swoje kwalifikacje zawodowe, uczestniczą w szkoleniach zewnętrznych, współpracują w zespołach zadaniowych i merytorycznych, a nabyte umiejętności wykorzystują w pracy diagnostycznej, terapeutycznej i wspomaganie szkół.
 2. Zapotrzebowanie na wsparcie działań edukacyjnych (prelekcje, spotkania szkoleniowe z radami pedagogicznymi, rodzicami, warsztaty z uczniami) przewyższa możliwości organizacyjne poradni.
 - Wnioski z ewaluacji bibliotek pedagogicznych:
 1. Biblioteki aktywnie włączają się w różnorodne programy i inicjatywy edukacyjne, przedsięwzięcia środowiska lokalnego, współpracują z różnymi podmiotami i instytucjami w regionie i kraju, co promuje wartość edukacji, wzbogaca ofertę, placówki, podnosi jej użyteczność i atrakcyjność.
 2. Placówki identyfikują potrzeby i możliwości lokalnej społeczności, co przekłada się na ofertę usług edukacyjnych.
 3. W pracy bibliotek powszechne staje się stosowanie technologii informacyjno-komunikacyjnych, co usprawnia korzystanie z ich zasobów różnym osobom.
 - Wnioski z ewaluacji placówek doskonalenia nauczycieli:
 1. Placówki realizują wiele różnorodnych działań edukacyjnych skierowanych do licznych i różnorodnych odbiorców, promują wartość edukacji, aktywność i doskonalenie kompetencji, co sprzyja kształtowaniu postaw uczenia się przez całe życie oraz pozytywnie wpływa na rozwój lokalnej społeczności.
 2. Placówki dbają o upowszechnianie wśród pracowników wyników różnych badań zewnętrznych, osiągnięć nauk społecznych, wiedzy o aktualnych innowacjach edukacyjnych, zmianach w systemie oświaty, co zdaniem odbiorców skutkuje lepszym przygotowaniem do prowadzonych form

dokształcania zawodowego nauczycieli, wzrostem użyteczności i efektywności prowadzonych form dokształcania.

3. W ofercie placówek najczęściej brakuje szkoleń z zakresu metodyki nauczania różnych przedmiotów, ponadto czynnikiem ograniczającym korzystanie przez nauczycieli z propozycji doskonalenia i dokształcania zawodowego są wysokie opłaty za szkolenia.

- Wnioski z ewaluacji placówek oświatowo-wychowawczych:

1. Pracownicy pedagogiczni badanych placówek dużą wagę przywiązują do tworzenia atrakcyjnej oferty zajęć dopasowanej do potrzeb wychowanków, dbają o pozytywny klimat relacji międzyludzkich, oparty na życzliwości, dialogu, poszanowaniu zasad współżycia, co sprawia, że dzieci i młodzież chętnie uczestniczą w zajęciach, wychodzą z własnymi inicjatywami i aktywnie, z zaangażowaniem wykonują zadania.
2. Organizacja i zarządzanie w placówkach sprzyja powszechnej współpracy wszystkich pracowników, wychowanków oraz instytucji lokalnych, co pozytywnie wpływa na wzajemny rozwój i zaspokaja potrzeby stron. Jakość i efektywność pracy, w tym opinie środowiska na temat działalności placówek, nie jest badana w sposób systemowy.
3. Schroniska młodzieżowe w większości przypadków nie zatrudniają pracowników pedagogicznych, nie prowadzą grup wychowanków, ani nie organizują działań wychowawczych i edukacyjnych, co narusza obowiązujące przepisy prawne i uniemożliwia realizację zadań statutowych.

- Wnioski z ewaluacji szkół specjalnych przysposabiających do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, MOW-ów, MOS-ów, i innych ośrodków, o których mowa w art. 2 pkt 5 ustawy o systemie oświaty:

1. Specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze dysponują odpowiednimi warunkami bazowymi, wyposażeniem i wykwalifikowaną kadrą wychowawców oraz instruktorów, co umożliwia objęcie wsparciem i pomocą dzieci i młodzież.
2. Ośrodki działają zgodnie z własnymi koncepcjami pracy, w których uwzględniają potrzeby wychowanków i ich możliwości. Działania wychowawcze i opiekuńcze ukierunkowują na budowanie atmosfery domu rodzinnego, wszechstronny rozwój podopiecznych i przygotowanie ich do samodzielnego funkcjonowania w środowisku społecznym.

3. Ośrodki przywiązują wagę do diagnozy potrzeb i możliwości rozwojowych wychowanków oraz analizowania skuteczności swoich działań edukacyjnych, wychowawczych, rewalidacyjnych, a wyniki wykorzystują do wprowadzania systemowych zmian w rozwiązaniach organizacyjnych i programowych.
- Wnioski z ewaluacji placówek zapewniających opiekę i wychowanie, o których mowa w art. 2 pkt 7 ustawy o systemie oświaty:
 1. Zintegrowane, celowe działania wychowawcze i opiekuńcze prowadzone przez wychowawców, specjalistów oraz pracowników niepedagogicznych placówek pozytywnie wpływają na efektywność pracy z uczniami, którzy znajdują się poza miejscem swojego stałego zamieszkania
 2. Placówki koncentrują działania na zapewnianiu bezpieczeństwa, opieki, udzielaniu pomocy w sytuacjach problemowych, rozwijaniu zainteresowań wychowanków (zwłaszcza sportowych). Ich działalność w dużej mierze łączy się ze współpracą z lokalnymi instytucjami społecznymi, kulturalnymi, edukacyjnymi i sportowymi.

Uogólnione wnioski z ewaluacji:

1. Systematyczna i celowa współpraca szkół oraz placówek oświatowych z wieloma organizacjami i instytucjami działającymi w środowisku lokalnym, różnorodność podejmowanych inicjatyw służą wzajemnemu rozwojowi, a także rozwojowi uczniów.
2. Organizacja różnorodnych zajęć pozalekcyjnych, projektów edukacyjnych, olimpiad, konkursów, festiwali nauki, zawodów sportowych, zajęć w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej sprzyja wyrównywaniu szans edukacyjnych, rozbudzaniu i realizowaniu zainteresowań, pasji poznawczych oraz propagowaniu właściwych sposobów spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież.
4. Praca nauczycieli ukierunkowana na realizację celów zajęć edukacyjnych, wskazywanie uczniom wartości pracy zespołowej, budowanie poczucia własnej wartości, eksponowanie indywidualnych i zespołowych osiągnięć uczniów, kształtuje pozytywny klimat sprzyjający uczeniu się.
5. Zakres działań edukacyjnych poradni psychologiczno-pedagogicznych na terenie szkół i placówek wynika z zapotrzebowania na tego typu wsparcie (prelekcje, spotkania szkoleniowe z radami pedagogicznymi, rodzicami, warsztaty z uczniami, projekty) i sprzyja rozwojowi dzieci oraz młodzieży.

6. Szkoły we współpracy z partnerami zewnętrznymi tworzą warunki rozwoju kompetencji zawodowych poprzez realizację szkolnych i unijnych projektów edukacyjnych, organizacji dodatkowych kursów kwalifikacyjnych oraz współpracy z pracodawcami.
7. Szkoły specjalne realizują innowacyjne rozwiązania edukacyjne, respektują zdiagnozowane potrzeby dzieci i młodzieży, co sprzyja efektywności procesu uczenia się.
8. Dyrektorzy szkół i placówek prowadząc nadzór pedagogiczny nie wykorzystują wniosków z diagnoz, analiz, badań wewnętrznych i zewnętrznych oraz autoewaluacji pracy nauczyciela do oceny i doskonalenia warsztatu metodycznego kadry pedagogicznej.
9. Nauczyciele nie stwarzają sytuacji edukacyjnych, podczas których uczniowie mają wpływ na sposób pracy w czasie lekcji, nie proponują zadań z różnych poziomów wiedzy, nie zachęcają uczniów do konstruowania i rozwiązywania zadań o złożonej strukturze.
10. W szkole prowadzone są diagnozy potrzeb i możliwości uczniów, planowane są różnorodne działania wspierające, nie prowadzi się ich systemowego monitorowania i oceny skuteczności.

3. Kontrola

3.1. Kontrola planowa

W roku szkolnym 2015/2016 w okresie od 1 września 2015 r. do 31 maja 2016 r., na podstawie arkuszy zatwierdzonych przez Ministra Edukacji Narodowej, Wielkopolski Kurator Oświaty przeprowadził kontrole planowe w następujących zakresach:

1. Zgodność zatrudnienia nauczycieli szkół i placówek z wymaganymi kwalifikacjami;
2. Zgodność z przepisami prawa przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych;
3. Zgodność działania placówek niepublicznych z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach;
4. Realizacja kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych oraz prowadzenie dokumentacji kształcenia zgodnie z przepisami prawa oświatowego;
5. Prawidłowość organizacji pracy świetlicy szkolnej zorganizowanej w publicznej szkole podstawowej.

3.1.1. Ogólne informacje o liczbie przeprowadzonych kontroli planowych (realizacji planu kontroli)

W roku szkolnym 2015/2016 (w okresie od 1 września 2015 r. do 31 maja 2016 r.) pracownicy Kuratorium Oświaty w Poznaniu przeprowadzili 586 kontroli planowych w 580 spośród 4943 nadzorowanych szkół i placówek. Kontrole te zostały przeprowadzone w szkołach i placówkach kierowanych przez 555 dyrektorów.

W roku szkolnym 2015/2016 w Kuratorium Oświaty w Poznaniu zaplanowano przeprowadzenie 490 kontroli. Do 31 maja 2016 r. zrealizowano 586 kontroli, co stanowi 119,6 % planu nadzoru pedagogicznego.

Wykonanie planu kontroli w ramach zadań zaplanowanych na rok szkolny 2015/2016 przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Zadanie z zakresu nadzoru pedagogicznego	Liczba kontroli		Stopień realizacji planu (%)
		zaplanowanych	przeprowadzonych	
1.	Zgodność zatrudnienia nauczycieli szkół i placówek z wymaganymi kwalifikacjami	196	275	140,3
2.	Zgodność z przepisami prawa przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych	135	138	102,2
3.	Zgodność działania placówek niepublicznych z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach	17	19	111,7
4.	Realizacja kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych oraz	30	41	136,6

	prorowadzenie dokumentacji kształcenia zgodnie z przepisami prawa oświatowego			
5.	Prawidłowość organizacji pracy świetlicy szkolnej zorganizowanej w publicznej szkole podstawowej	112	113	100,8
RAZEM		490	586	119,6

3.1.2. Wyniki i wnioski z poszczególnych kontroli planowych

3.1.2.1. Zgodność zatrudnienia nauczycieli szkół i placówek z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrola dotyczyła zgodności zatrudnienia nauczycieli w szkołach i placówkach (o których mowa w art. 2 pkt 1-7 i 10-11 *ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty*) oraz przydziału obowiązków zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrole przeprowadzano w okresie od 1 września do 31 grudnia 2015 r. w przedszkolach, szkołach i placówkach funkcjonujących na terenie województwa wielkopolskiego.

Na prośbę dyrektora w trzech szkołach wizytatorzy Kuratorium Oświaty w Poznaniu przeprowadzili kontrolę poza planowanym terminem, tj. 17 i 18 stycznia 2016 r.

W każdej szkole kontrolą objęto kwalifikacje 10 losowo wybranych nauczycieli, a w przypadku gdy zatrudnionych było mniej niż 10 nauczycieli, wszystkich nauczycieli.

Kwalifikacje nauczyciela rozpatrywano oddzielnie dla każdego przedmiotu (zajęć edukacyjnych), które prowadził.

1. Kontrola została przeprowadzona w:

- 135 przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego, co stanowi 11,0% ogólnej liczby przedszkoli (i innych form wychowania przedszkolnego) funkcjonujących na terenie województwa, z których 71,9% stanowiły przedszkola (i inne formy wychowania przedszkolnego) publiczne, natomiast 28,1% stanowiły

przedszkola (i inne formy wychowania przedszkolnego niepubliczne), w tym w 97 przedszkolach publicznych i 38 przedszkolach niepublicznych.

- 11 publicznych szkołach podstawowych, co stanowi 0,9% ogólnej liczby publicznych szkół podstawowych funkcjonujących na terenie województwa,
- 8 niepublicznych szkołach podstawowych, co stanowi 8,1% ogólnej liczby niepublicznych szkół podstawowych funkcjonujących na terenie województwa,
- 15 publicznych gimnazjach, co stanowi 2,5% ogólnej liczby publicznych gimnazjów funkcjonujących na terenie województwa,
- 7 niepublicznych gimnazjach, co stanowi 7,4% ogólnej liczby niepublicznych gimnazjów funkcjonujących na terenie województwa,
- 22 publicznych zasadniczych szkołach zawodowych, co stanowi 13,2% ogólnej liczby publicznych zasadniczych szkół zawodowych funkcjonujących na terenie województwa,
- 1 niepublicznej zasadniczej szkole zawodowej, co stanowi 10,0% ogólnej liczby niepublicznych zasadniczych szkół zawodowych funkcjonujących na terenie województwa,
- 13 publicznych liceach ogólnokształcących, co stanowi 5,2% ogólnej liczby publicznych liceów ogólnokształcących funkcjonujących na terenie województwa,
- 16 niepublicznych liceach ogólnokształcących, co stanowi 11,8% ogólnej liczby niepublicznych liceów ogólnokształcących funkcjonujących na terenie województwa,
- 10 publicznych technikach, co stanowi 5,2% ogólnej liczby publicznych techników funkcjonujących na terenie województwa,
- 1 niepublicznym technikum, co stanowi 6,2% ogólnej liczby niepublicznych techników funkcjonujących na terenie województwa,
- 36 niewymienionych powyżej szkołach i placówkach, co stanowi 7,9% ogólnej liczby tych szkół i placówek funkcjonujących na terenie województwa.

2. Liczba zaleceń wydanych przez kontrolujących w poszczególnych typach szkół.

Wyniki przeprowadzonych kontroli były podstawą do wydania dyrektorom następującej liczby zaleceń dotyczących nauczycieli nieposiadających kwalifikacji:

1. Przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego - 18.
2. Szkół podstawowych - 6.

3. Gimnazjów - 6.
4. Zasadniczych szkół zawodowych - 2.
5. Liceów ogólnokształcących - 6.
6. Techników - 3.
7. Szkół i placówek niewymienionych powyżej - 6.

Łączna liczba nauczycieli objętych kontrolą: 2261.

Ogółem w przedszkolach (i innych formach wychowania przedszkolnego), w szkołach i placówkach, w których przeprowadzono kontrolę, kwalifikacji nie posiadały 64 osoby, co stanowiło 2,8% wszystkich nauczycieli objętych kontrolą.

Liczba nauczycieli nieposiadających odpowiedniego poziomu wykształcenia we wszystkich kontrolowanych przedszkolach (i innych formach wychowania przedszkolnego), w szkołach i placówkach wynosiła 9 osób, co stanowiło 0,4% wszystkich nauczycieli objętych kontrolą, natomiast liczba nauczycieli, którzy nie posiadali przygotowania merytorycznego do nauczania danego przedmiotu (prowadzenia zajęć) wynosiła 38 osób, co stanowiło 1,7% wszystkich nauczycieli objętych kontrolą.

Spośród wszystkich skontrolowanych nauczycieli przygotowania pedagogicznego nie posiadały 23 osoby, co stanowiło 1,0% wszystkich nauczycieli objętych kontrolą, z których 11 osób zobowiązało się do uzyskania przygotowania pedagogicznego w trakcie odbywania stażu, co stanowiło 0,5% wszystkich nauczycieli objętych kontrolą.

W skontrolowanych przedszkolach (i innych formach wychowania przedszkolnego), w szkołach i placówkach 68 osób nie posiadało zgody organu sprawującego nadzór pedagogiczny na zatrudnienie bez wymaganych kwalifikacji do zajmowania danego stanowiska zgodnie art. 10 ust. 9 ustawy Karta Nauczyciela, co stanowiło 3,0% wszystkich nauczycieli objętych kontrolą.

Wnioski wynikające z analizy wyników kontroli:

1. wskazujące na potrzeby w zakresie wspomaganie pracy szkół i placówek:

Najczęściej ujawniano nieprawidłowości w innych szkołach i placówkach systemu oświaty (szkoły policealne, młodzieżowe domy kultury, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze); dotyczyły one w szczególności: przygotowania merytorycznego do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć), przygotowania pedagogicznego do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć) oraz braku zgody organu sprawującego nadzór pedagogiczny na zatrudnienie na stanowisku nauczyciela bez wymaganych kwalifikacji, co może wskazywać na brak znajomości przepisów prawnych w tym zakresie przez dyrektorów szkół i organy prowadzące.

Część organów prowadzących zatwierdza arkusze organizacyjne szkół i placówek, pomimo uwzględniania przez dyrektorów w organizacji pracy szkół lub placówek osób nieposiadających wymaganych kwalifikacji.

2. wskazujące na potrzeby w zakresie planowania nadzoru pedagogicznego:

Dyrektorzy w części szkół lub placówek (17%) nie realizują właściwie swoich zadań w zakresie zatrudniania nauczycieli zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami, co może wpływać negatywnie na jakość prowadzonych zajęć oraz efekty kształcenia.

3.1.2.2. Zgodność z przepisami prawa przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych.

Kontrola dotyczyła sprawdzenia zgodności z przepisami prawa przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. *w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych* (Dz. U. Nr 83, poz. 562, z późn. zm.).

Kontrolą objęto 10% szkół publicznych (dla młodzieży): gimnazjum, trzyletnie liceum ogólnokształcące oraz czteroletnie technikum, znajdujących się na obszarze województwa wielkopolskiego.

Kontrolą objęto egzaminy klasyfikacyjne przeprowadzone w roku szkolnym 2014/2015.

W przypadku, gdy w roku szkolnym 2014/2015 w szkole nie przeprowadzono żadnego egzaminu klasyfikacyjnego, kontrolą objęto ten rok szkolny, w którym przeprowadzono przynajmniej jeden egzamin klasyfikacyjny, biorąc pod uwagę lata szkolne: 2013/2014 lub 2012/2013.

Kontrola została przeprowadzona w okresie od 1 stycznia do 31 marca 2016 r. w:

- 78 gimnazjach, co stanowi 12,8% ogólnej liczby tych szkół funkcjonujących na terenie województwa;
- 29 liceach ogólnokształcących, co stanowi 16,8% ogólnej liczby tych szkół funkcjonujących na terenie województwa;
- 31 technikach, co stanowi 16,7% ogólnej liczby tych szkół funkcjonujących na terenie województwa.

1. Zalecenia zawarte w protokołach kontroli oraz spostrzeżenia kontrolujących.

1.1. Przeprowadzający kontrolę nie wydali żadnego zalecenia w:

63 gimnazjach, co stanowi 80,7% kontrolowanych szkół;
23 liceach ogólnokształcących, co stanowi 79,3% kontrolowanych szkół;
25 technikach, co stanowi 80,6% kontrolowanych szkół.

1.2. Wyniki przeprowadzonych kontroli były podstawą do wydania dyrektorom szkół zaleceń w:

15 gimnazjach, co stanowi 19,2% kontrolowanych szkół;
6 liceach ogólnokształcących, co stanowi 20,7% kontrolowanych szkół;
6 technikach, co stanowi 19,3% kontrolowanych szkół.

1.3. Najczęściej wydawane zalecenia dotyczyły zobowiązania dyrektora do przestrzegania:

- a) § 17 ust. 9 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562, z późn. zm.) w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących uzgadniania z uczniem i jego rodzicami terminu przeprowadzania egzaminu klasyfikacyjnego - 10
- b) § 17 ust. 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. poz. 843) w zakresie powoływania składu komisji do przeprowadzenia egzaminu klasyfikacyjnego w przypadku ucznia nieklasyfikowanego z powodu nieusprawiedliwionej lub usprawiedliwionej nieobecności na zajęciach edukacyjnych oraz ucznia, który realizuje indywidualny tok nauki - 7.
- c) § 17 ust. 11 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. poz. 843) w zakresie dołączania do protokołu z przeprowadzonego egzaminu klasyfikacyjnego związanych informacji o ustnych odpowiedziach ucznia - 6

1.4. Najczęściej występujące w arkuszach kontroli spostrzeżenia kontrolujących dotyczyły:

- a) nieodnotowania w arkuszu ocen ucznia przeprowadzenia egzaminu klasyfikacyjnego;
- b) nieprawidłowego określenia terminu egzaminu klasyfikacyjnego w statucie szkoły.

2. Wnioski wynikające z analizy wyników kontroli:

2.1. wskazujące na potrzeby w zakresie wspomagania pracy:

- gimnazjów

W większości przypadków gimnazja w sposób zgodny z przepisami prawa organizują i przeprowadzają egzaminy klasyfikacyjne uczniów, w ok. 19 % szkół (15/78) wystąpiły uchybienia dotyczące trybu i sposobu przeprowadzenia egzaminu klasyfikacyjnego oraz jego dokumentowania, co może wynikać z nieznanomości przepisów prawa.

- liceów ogólnokształcących

W większości przypadków licea w sposób zgodny z przepisami prawa organizują i przeprowadzają egzaminy klasyfikacyjne uczniów, w ok. 21 % szkół (6/29) wystąpiły uchybienia dotyczące zwłaszcza trybu i sposobu przeprowadzenia egzaminu klasyfikacyjnego oraz jego dokumentowania, co może wynikać z nieznanomości przepisów prawa w tym zakresie.

- techników

W większości przypadków technika w sposób zgodny z przepisami prawa organizują i przeprowadzają egzaminy klasyfikacyjne uczniów, w ok. 19% szkół (6/31) wystąpiły uchybienia dotyczące zwłaszcza trybu i sposobu przeprowadzenia egzaminu klasyfikacyjnego oraz jego dokumentowania, co może wynikać z nieznanomości przepisów prawa.

2.2. wskazujące na potrzeby w zakresie planowania nadzoru pedagogicznego:

Dyrektorzy części szkół nie przestrzegają przepisów prawnych, w szczególności w zakresie: uzgadniania z uczniem i jego rodzicami terminu przeprowadzania egzaminu klasyfikacyjnego, powoływania składu komisji egzaminacyjnej oraz dołączania do protokołu z przeprowadzonego egzaminu zwięzłych informacji o ustnych odpowiedziach ucznia, pomimo że sposób przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych jest jasno określony w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych.

3.1.2.3. Zgodność działania placówek niepublicznych z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach

Celem kontroli była ocena funkcjonowania placówek niepublicznych zgodnie z przepisami prawa. Zaplanowano przeprowadzenie kontroli w 100 % niepublicznych placówek.

Kontrola została przeprowadzona w okresie od 1 września do 30 listopada 2015 r.

Kontrolą objęto:

- 1 młodzieżowy ośrodek wychowawczych (MOW),
- 5 specjalnych ośrodków wychowawczych (SOW),
- 13 ośrodków umożliwiających dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, a także dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi realizację obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki (ORW).

1. Zalecenia zawarte w protokołach kontroli i spostrzeżenia kontrolujących

1) Przeprowadzając kontrolę nie wydali żadnego zalecenia w:

1 MOW, co stanowi 100% kontrolowanych MOW;

4 SOW, co stanowi 80,0% kontrolowanych SOW;

5 ORW, co stanowi 38,5% kontrolowanych ORW.

2) Wyniki przeprowadzonych kontroli były podstawą do wydania dyrektorom placówek zaleceń w:

1 SOW, co stanowi 20,0% kontrolowanych SOW;

2 ORW, co stanowi 61,5% kontrolowanych ORW.

2. Najczęściej wydawane zalecenia dotyczyły zobowiązania dyrektora placówki do przestrzegania:

a) § 38 ust. 4 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach* (Dz. U. Nr 109, poz. 631) w związku z art. 84b ust. 1 *ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty* (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.), tj. do zatrudniania do każdej grupy wychowawczej pomocy wychowawcy - 3;

b) § 36 ust. 2 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach* (Dz. U. Nr 109, poz. 631) w związku z art. 84b ust. 1 *ustawy z dnia 7 września*

1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.), tj. przyjmowania do ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych dzieci i młodzieży w wieku od 3 roku życia do 25 roku życia - 2;

- c) § 15 pkt 2, § 25 ust. 2, § 32 ust. 2 i § 37 ust. 2 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach* (Dz. U. Nr 109, poz. 631) w związku z art. 84b ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.), tj. do organizowania i udzielania wychowankom pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formach, o których mowa w przepisach *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach* (Dz. U. poz. 532) – 1.

4. Najczęściej występujące w arkuszach kontroli spostrzeżenia kontrolujących dotyczyły:

- a) indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych wychowanków, które nie zawierały wszystkich wymaganych prawem elementów;
- c) przyjmowania do ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych dzieci z niepełnosprawnością umysłową w stopniu głębokim lub z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi;
- d) braku zatwierdzenia arkusza organizacji ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego przez osobę prowadzącą.

1. Wnioski wynikające z analizy wyników kontroli wskazujące na potrzeby w zakresie planowania nadzoru pedagogicznego:

- 1) Przyjmowanie do ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych dzieci poniżej 3 roku życia oraz dzieci niespełniających warunków określonych w przepisach prawa, może świadczyć o nieznanomości tych przepisów przez dyrektorów.
- 2) Niezatrudnianie w ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych pomocy wychowawcy do każdej grupy wychowawczej jest, jak wskazują dyrektorzy, wynikiem niedostatecznego finansowania kosztów związanych z funkcjonowaniem ośrodków.
- 3) Niezgodne z przepisami prawa przyjmowanie do grup wychowawczych w specjalnych ośrodkach wychowawczych oraz ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych większej liczby wychowanków może mieć negatywny wpływ na bezpieczeństwo dzieci i młodzieży.

3.1.2.4. Realizacja kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych oraz prowadzenie dokumentacji kształcenia zgodnie z przepisami prawa oświatowego.

Celem kontroli było pozyskanie informacji na temat prowadzenia kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych przez publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego oraz ośrodki doksztalcania i doskonalenia zawodowego, w zakresie liczby i rodzajów form pozaszkolnych oraz zgodności dokumentacji prowadzonego kształcenia z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych (Dz. U. z 2014 r., poz. 622).

Kontrolą objęto kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych rozpoczęte i zakończone w latach 2013-2015.

Kontrola została przeprowadzona w okresie od 20 stycznia do 29 lutego 2016 r.

Informacja o skontrolowanych placówkach

Status placówek:

liczba placówek publicznych (ogółem), w których przeprowadzono kontrolę - 10

liczba placówek niepublicznych (ogółem), w których przeprowadzono kontrolę - 31

Rodzaj placówek:

liczba placówek kształcenia praktycznego, w których przeprowadzono kontrolę (ogółem) - 4

liczba placówek kształcenia ustawicznego, w których przeprowadzono kontrolę (ogółem) - 26

liczba ośrodków doksztalcania i doskonalenia zawodowego, w których przeprowadzono kontrolę (ogółem) - 11

Placówka kształci w następujących formach pozaszkolnych:

1) liczba skontrolowanych kwalifikacyjnych kursów zawodowych (ogółem) - 8,

w tym prowadzonych przez:

- publiczne placówki kształcenia ustawicznego - 6
- niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego - 2

2) liczba skontrolowanych kursów umiejętności zawodowych (ogółem) - 10,

w tym prowadzonych przez:

- publiczne placówki kształcenia ustawicznego - 5
- niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego - 5

3. liczba skontrolowanych turnusów dokształcania teoretycznego młodocianych pracowników (ogółem) - 13,

w tym prowadzonych przez:

- publiczne placówki kształcenia ustawicznego - 13
- niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego - 0

4. liczba skontrolowanych kursów, innych niż wymieniony w pkt 1-3, umożliwiające uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych (ogółem) - 153

w tym prowadzonych przez:

- publiczne placówki kształcenia ustawicznego - 22
- niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego - 131

1. Informacja o wydanych zaleceniach

Liczba wydanych zaleceń w zakresie działalności placówki lub ośrodka w oparciu o rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. *w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych* (ogółem): 31

w tym dla:

- publicznych placówek kształcenia ustawicznego - 5
- niepublicznych placówek kształcenia ustawicznego - 26

Liczba wydanych zaleceń w zakresie nieprawidłowości (ogółem) - 129, w tym związanych z:

- A. programem nauczania - 52
- B. prowadzoną dokumentacją - 77

Liczba nieprawidłowości stanowiących podstawę wydania zaleceń w zakresie programu nauczania dotyczących:

- w publicznych placówkach kształcenia ustawicznego - 55
 - 1) kursu umiejętności zawodowych - 12
 - 2) turnusu dokształcania teoretycznego młodocianych pracowników - 37
 - 3) kursu umożliwiającego uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych - 6

- w niepublicznych placówkach kształcenia ustawicznego - 169
kursu umożliwiającego uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych - 169

Liczba nieprawidłowości stanowiących podstawę wydania zaleceń w zakresie prowadzenia dokumentacji dotyczących:

a) dziennika zajęć (ogółem) - 33 z:

- w publicznych placówkach kształcenia ustawicznego - 2
 - 1) kursu umożliwiającego uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych - 2
- w niepublicznych placówkach kształcenia ustawicznego - 31
 - 1) kursu umożliwiającego uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych -31

b) protokołu z przeprowadzonego zaliczenia (ogółem) - 19 z:

- w publicznych placówkach kształcenia ustawicznego - 2
 - 1) kursu umożliwiającego uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych - 2
- w niepublicznych placówkach kształcenia ustawicznego - 17
 - 1) kursu umożliwiającego uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych - 17

c) ewidencji wydanych zaświadczeń o ukończeniu (ogółem) - 139:

- w publicznych placówkach kształcenia ustawicznego - 16
 - 1) kursu umiejętności zawodowych - 4
 - 2) kursu umożliwiającego uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych - 12
- w niepublicznych placówkach kształcenia ustawicznego - 123
 - 1) kursu umożliwiającego uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych - 123

2. Zalecenia, zawarte w protokołach kontroli oraz spostrzeżenia kontrolujących.

2.1. Przeprowadzający kontrolę nie wydali żadnego zalecenia w:

7 w publicznych placówkach kształcenia ustawicznego, co stanowi 70,0% kontrolowanych placówek oraz ośrodków;

14 w niepublicznych placówkach kształcenia ustawicznego, co stanowi 45,2% kontrolowanych placówek oraz ośrodków.

2.2. Wyniki przeprowadzonych kontroli były podstawą do wydania dyrektorom placówek lub ośrodków zaleceń w:

3 w publicznych placówkach kształcenia ustawicznego co stanowi 30,0% kontrolowanych placówek oraz ośrodków;

17 w niepublicznych placówkach kształcenia ustawicznego, co stanowi 54,8% kontrolowanych placówek oraz ośrodków.

2.3. Najczęściej wydawane zalecenia dotyczyły zobowiązania dyrektora do przestrzegania:

a) § 21 ust. 5 pkt 1 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 roku w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych* (Dz. U. z 2014 r., poz. 622) w zakresie wpisywania wszystkich danych w ewidencji wydanych zaświadczeń, tj. imię i nazwisko, adres zamieszkania oraz numer PESEL każdej osoby, której wydano zaświadczenie, a w przypadku każdej osoby, która nie posiada numeru PESEL, numer dokumentu potwierdzającego jej tożsamość - 45;

b) § 21 ust. 5 pkt 4 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 roku w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych* (Dz. U. z 2014 r., poz. 622) w zakresie potwierdzania odbioru każdego zaświadczenia - 39;

c) § 22 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 roku w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych* (Dz. U. z 2014 r., poz. 622) w zakresie umieszczania w programie nauczania: wykazu niezbędnych środków dydaktycznych (26); formy zaliczenia (23); celów kształcenia i sposobów ich osiągnięcia uwzględniających możliwość indywidualizacji pracy w zależności od potrzeb i możliwości słuchaczy lub uczestników (21); opisu efektów kształcenia (21); wykazu literatury (21); wykazu niezbędnych materiałów dydaktycznych (21); oraz sposobu zaliczenia (21).

2.4. Najczęściej występujące w arkuszach kontroli spostrzeżenia kontrolujących dotyczyły:

a) braku w programach nauczania wymaganych zapisów określonych w § 22 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 roku*, np.: celów kształcenia i sposobów ich osiągnięcia, indywidualizacji pracy w zależności od potrzeb i możliwości słuchaczy lub uczestników, określenia wymagań wstępnych dla uczestników kursów;

b) braku nazwy placówki na zaświadczeniu,

c) zaświadczeń wydanych wg przepisów *rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 roku* (Dz. U. z 2004 r. Nr 180, poz. 1860, z późn. zm.).

3. Wnioski wynikające z analizy wyników kontroli:

3.1. wskazujące na potrzeby w zakresie wspomagania pracy:

Przeprowadzone kontrole ujawniły, że programy nauczania realizowane w formach pozaszkolnych kształcenia ustawicznego są niezgodne z wymaganiami § 22 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 roku w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych* (Dz. U. z 2014 r., poz. 622), co może wpływać negatywnie na jakość prowadzonych kursów.

Wskazane jest wspomaganie w zakresie opracowywania ww. programów.

3.2. wskazujące na potrzeby w zakresie planowania nadzoru pedagogicznego:

Liczne nieprawidłowości stwierdzone głównie w placówkach niepublicznych, dotyczące ewidencji wydanych zaświadczeń, w tym braku: imienia i nazwiska, adresu zamieszkania oraz numeru PESEL każdej osoby lub numeru dokumentu potwierdzającego jej tożsamość; potwierdzenia odbioru każdego zaświadczenia; daty wydania każdego zaświadczenia; braku ewidencji oraz wydawanie zaświadczeń niezgodnie ze wzorem określonym w załączniku ww. rozporządzenia świadczą o braku znajomości przepisów prawnych przez ich dyrektorów.

3.1.2.5. Prawidłowość organizacji pracy świetlicy szkolnej zorganizowanej w publicznej szkole podstawowej.

Celem kontroli była ocena zapewnienia przez publiczną szkołę podstawową możliwości korzystania ze świetlicy szkolnej zgodnie z przepisami prawa.

Zaplanowano przeprowadzenie kontroli w 10% publicznych szkół podstawowych ogólnodostępnych.

Kontrolą zostały objęte publiczne szkoły podstawowe znajdujące się na obszarze województwa wielkopolskiego.

Kontrola została przeprowadzona w okresie od 1 lutego do 30 kwietnia 2016 r.

1. Zalecenia zawarte w protokołach kontroli oraz spostrzeżenia kontrolujących

Wyniki przeprowadzonych kontroli były podstawą do wydania dyrektorom publicznych szkół podstawowych 33 zaleceń.

Najczęściej wydawane zalecenia dotyczyły:

- a) § 11 ust. 2 *rozporządzenia Ministra Edukacji narodowej z dnia 29 sierpnia 2014 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji* (Dz. U. z 2014 r., poz. 1170, z późn. zm.) w zakresie uzupełniania dziennika zajęć w świetlicy – 18;
- b) art. 67 ust. 4 *ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty* (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) w zakresie zorganizowania pracy świetlicy w taki sposób, aby liczba uczniów podczas zajęć prowadzonych przez jednego wychowawcę w świetlicy nie przekraczała 25 - 13;
- c) § 11 ust. 1 *rozporządzenia Ministra Edukacji narodowej z dnia 29 sierpnia 2014 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji* (Dz. U. z 2014 r., poz. 1170, z późn. zm.) w zakresie prowadzenia dziennika zajęć w świetlicy – 6.

Najczęściej występujące w arkuszach kontroli spostrzeżenia kontrolującego dotyczyły:

- a) do świetlicy poza uczniami zapisane są również dzieci z oddziału przedszkolnego;
- b) w świetlicy prowadzone są zajęcia w ramach udzielanej przez nauczycieli pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- c) z dokumentacji nie wynika, by dzieci zapisane do świetlicy były pod opieką konkretnego wychowawcy.

2. Wnioski wynikające z analizy wyników kontroli:

1. wskazujące na potrzeby w zakresie wspomagania pracy szkół podstawowych określające zakres wspomagania:

- 1) Najczęściej w szkołach ujawniono nieprawidłowości dotyczące prowadzenia dokumentacji świetlicy szkolnej, w szczególności brak podpisów wychowawców pod tematyką przeprowadzanych zajęć, co uniemożliwiało wskazanie osób odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom przebywającym w świetlicy szkolnej oraz uniemożliwiało określenie liczby dzieci znajdujących się pod opieką jednego wychowawcy.
- 2) W świetlicy szkolnej nauczyciele rzadko realizują opiekę nad dziećmi połączoną z realizacją interesujących zajęć zaspakajających potrzeby dzieci, np. nowatorskimi działaniami edukacyjnymi rozwijającymi zainteresowania uczniów czy udzielaniem im skutecznej pomocy przy odrabianiu lekcji; niechętnie dzielą się z innymi swoją wiedzą i doświadczeniem.

2. wskazujące na potrzeby w zakresie planowania nadzoru pedagogicznego:

- 1) W części szkół liczba uczniów podczas zajęć prowadzonych przez jednego wychowawcę w świetlicy szkolnej przekraczała 25, co utrudnia zapewnienie uczniom bezpieczeństwa oraz właściwej opieki, a także stworzenie odpowiednich warunków do rozwoju.
- 2) Stwierdzono niezgodność prowadzenia dzienników świetlicy szkolnej z obowiązującymi przepisami prawa, co wskazuje na nieznaną tych przepisów.
- 3) W świetlicach szkolnych zaobserwowano trudności organizacyjne związane z przeprowadzaniem zajęć przez wychowawcę/wychowawców przy jednoczesnym prowadzeniu ewidencji przebywania dzieci w świetlicy szkolnej, co uniemożliwia jednoznaczne stwierdzenie, którzy uczniowie przebywają w niej w określonym czasie.

3.1.5. Wnioski z kontroli planowych

a) wynikające z analizy wyników kontroli:

- wskazujące na potrzeby w zakresie wspomagania pracy szkół i placówek, określające zakres wspomagania:
 1. Błędy w prowadzeniu dokumentacji szkolnej przez dyrektorów, w szczególności dotyczące przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych, dzienników pracy świetlicy szkolnej oraz w dokumentowaniu prowadzonego kształcenia przez placówki kształcenia ustawicznego, wskazują na niewystarczającą znajomość przepisów prawa w tym zakresie.
 2. Zatrudnianie nauczycieli niezgodnie z wymaganymi kwalifikacjami może być spowodowane nieznaną lub niewłaściwym interpretowaniem przepisów prawa w tym zakresie.
- wskazujące na potrzeby w zakresie planowania nadzoru pedagogicznego:
 1. Kontrolować zgodność oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy z przepisami prawa.
 2. Kontrolować prawidłowość organizacji pracy świetlicy szkolnej, w szczególności zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu uczniów w szkole.

b) Kontrole doraźne

Kontrole doraźne są przeprowadzane przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny w sytuacji, gdy zaistnieje potrzeba przeprowadzenia w szkole lub placówce działań nieuwjętych w planie nadzoru pedagogicznego.

3.2.1. Ogólne informacje o przeprowadzonych kontrolach doraźnych

W roku szkolnym 2015/2016 (od 1 czerwca do 31 sierpnia 2015 r.) pracownicy Kuratorium Oświaty w Poznaniu przeprowadzili 62 kontrole doraźne w 60 spośród 4943 nadzorowanych szkół i placówek. Kontrole te zostały przeprowadzone w szkołach i placówkach kierowanych przez 60 dyrektorów szkół i placówek.

W roku szkolnym 2015/2016 (od 1 września 2015 r. do 31 maja 2016 r.) pracownicy Kuratorium Oświaty w Poznaniu przeprowadzili 217 kontroli doraźnych w 167 spośród 4943 nadzorowanych szkół i placówek. Kontrole te zostały przeprowadzone w szkołach i placówkach kierowanych przez 161 dyrektorów szkół i placówek.

Łącznie w okresie od 1 czerwca 2015 r. do 31 maja 2016 r. pracownicy Kuratorium Oświaty w Poznaniu przeprowadzili 279 kontroli doraźnych.

W tabeli poniżej przedstawiono informację o obszarach, w jakich zostały przeprowadzone kontrole doraźne w okresie od 1 czerwca 2015 r. do 31 maja 2016 r.

Obszary funkcjonowania szkół i placówek będące przedmiotem kontroli*:	Liczba kontroli w:						RAZEM
	przedszkolach	szkołach dla dzieci i młodzieży			szkołach dla dorosłych	placówkach	
		szkołach podstawowych	gimnazjach	szkołach ponadgimnazjalnych			
• zgodność zatrudniania nauczycieli z wymaganymi kwalifikacjami	9	20	9	4	13	9	57
• realizacja podstaw programowych i ramowych planów nauczania	5	22	6	9	13	1	54
• przestrzeganie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz prowadzenia egzaminów, a także przestrzeganie przepisów dotyczących obowiązku szkolnego i obowiązku nauki	0	30	16	11	12	0	69
• przestrzeganie statutu szkoły lub placówki	7	18	4	0	0	1	30
• przestrzeganie praw dziecka i praw ucznia	4	25	5	2	0	4	40
• zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki.	10	29	7	3	0	3	52
• stosowanie przemocy słownej i/lub fizycznej	0	13	7	1	0	0	21
• inne	23	80	27	16	18	7	171

3.2.2. Informacje dotyczące organizacji i przeprowadzania kontroli doraźnych

Przyczyną zarządzenia przez kuratora oświaty kontroli doraźnej w szkole lub placówce jest stwierdzenie potrzeby przeprowadzenia w tej szkole lub placówce działań nieujętych w planie nadzoru pedagogicznego. Takie stwierdzenie może nastąpić na skutek wniosku podmiotu zewnętrznego lub na skutek analizy przez kuratora oświaty dotychczasowych wyników nadzoru pedagogicznego nad szkołą lub placówką. Podmioty wnioskujące o zarządzenie w okresie od 1 czerwca 2015 r. do 31 maja 2016 r. kontroli doraźnych w szkołach lub placówkach przedstawiono w tabeli.

Liczba kontroli doraźnych przeprowadzonych	Liczba kontroli w:						
	Przedszkolach	szkołach dla dzieci i młodzieży			szkołach dla dorosłych	placówkach	RAZEM
		szkołach podstawowych	gimnazjach	szkołach ponadgimnazjalnych			
a) na wniosek, prośbę, w związku z informacją pozyskaną od:							
• organu prowadzącego szkołę lub placówkę	1	1	2	0	0	1	5
• rodziców	13	66	23	7	0	2	111
• uczniów	0	0	0	2	1	0	3
• nauczycieli	1	1	0	0	0	0	2
• Rzecznika Praw Dziecka	3	5	3	1	0	2	14
• innych podmiotów	2	11	1	4	4	1	23
b) na skutek stwierdzenia przez Kuratora Oświaty potrzeby przeprowadzenia kontroli doraźnej	26	45	19	14	9	8	121
RAZEM KONTROLI DORAŻNYCH	46	129	48	28	14	14	279

Kontrole doraźne były prowadzone zgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego, co zaprezentowano w tabeli.

1.	Liczba kontroli doraźnych, w tym:	
	a) przeprowadzonych przez:	
	• jedną osobę	107
	• zespół dwuosobowy	169
	• zespół więcej niż dwuosobowy	3
	RAZEM KONTROLI DORAŻNYCH	279
	b) przeprowadzonych na podstawie imiennych upoważnień.	279
2.	Liczba sporządzonych przez kontrolujących protokołów kontroli:	
	a) w terminie 7 dni od dnia zakończenia kontroli	279
	b) w terminie dłuższym niż 7 dni od dnia zakończenia kontroli.	0
	RAZEM PROTOKOŁÓW	279

3.2.3. Wyniki kontroli doraźnych (liczba zaleceń wydanych w obszarach wynikających z art. 33 ust. 2 ustawy o systemie oświaty – najczęściej wydawane zalecenia)

Obszary funkcjonowania szkół i placówek będące przedmiotem kontroli	Liczba zaleceń
zgodność zatrudniania nauczycieli z wymaganymi kwalifikacjami	7
realizacja podstaw programowych i ramowych planów nauczania	26
przestrzeganie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz prowadzenia egzaminów, a także przestrzeganie przepisów dotyczących obowiązku szkolnego i obowiązku nauki	69
przestrzeganie statutu szkoły lub placówki	30
przestrzeganie praw dziecka i praw ucznia	20
zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki.	71
przestrzeganie przez szkołę niepubliczną przepisów art. 7 ust. 3 ustawy o systemie oświaty	69
inne	260
RAZEM	552

3.2.4. Wnioski wynikające z analizy wyników kontroli doraźnych

1. wskazujące na potrzeby w zakresie planowania nadzoru pedagogicznego:
 - 1) W części szkół dyrektorzy nie kontrolują przestrzegania przez nauczycieli zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzenia sprawdzianu lub egzaminów w zakresie:
 - a) informowania na początku każdego roku szkolnego ucznia i jego rodziców (prawnych opiekunów) o:
 - wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do otrzymania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych, wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania,
 - sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów,
 - warunkach i trybie otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych i zachowania;
 - b) informowania ucznia i jego rodziców (prawnych opiekunów) o przewidywanych dla niego rocznych (semestralnych) ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych oraz rocznej klasyfikacyjnej oceny zachowania w terminie i formie określonych w statucie szkoły;
 - c) informowania ucznia i jego rodziców (prawnych opiekunów) przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem rady pedagogicznej o przewidywanych dla niego rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych w terminie i formie określonych w statucie szkoły;
 - d) określania terminów i form egzaminu oraz sporządzania protokołów z egzaminów;
 - e) swobodnego dostępu rodziców do informacji o osiągnięciach ucznia dotyczących prac pisemnych.
 - W nielicznych przypadkach stwierdzono w szkołach dla dorosłych w tym zakresie:
 - a) niewpisywanie ocen bieżących uzyskiwanych przez słuchaczy;
 - b) niewłaściwe zapisy dotyczące uzyskiwania ocen semestralnych, w tym brak sformułowanych wymagań edukacyjnych niezbędnych do otrzymania przez słuchacza semestralnych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych zajęć edukacyjnych;
 - c) brak określenia form informowania słuchacza o spełnieniu warunków dopuszczenia do egzaminu semestralnego.
 - 2) W części szkół dyrektorzy nie przestrzegają przepisów prawa dotyczących zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu uczniów w szkołach i placówkach, w tym:

- a) nie określają zakresu zadań dla nauczycieli i innych pracowników związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę/przedszkole;
- b) nie egzekwują od nauczycieli prawidłowej realizacji zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę;
- c) nie zapewniają równomiernego obciążenia uczniów zajęciami w ciągu dnia i tygodnia.

W części niepublicznych szkół/przedszkoli nie prowadzi się przeglądów zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do szkoły/przedszkola.

- 3) W części szkół dyrektorzy nie przestrzegają prawa w zakresie postępowania powypadkowego:
 - a) nie uruchamiają procedury powypadkowej zgodnie z § 40-48 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (np. nie zapewniono poszkodowanemu należytej opieki, w tym w szczególności opieki medycznej; nie powiadomiono rodziców/prawnych opiekunów o wypadku dziecka);
 - b) protokoły powypadkowe sporządzane są z naruszeniem przepisów prawa.
- 4) W części szkół dyrektorzy nie sprawują skutecznego nadzoru nad udzielaną uczniom pomocą psychologiczno-pedagogiczną. Nieprawidłowości obejmują:
 - a) nierealizowanie zaleceń opinii/orzeczeń poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole w formach nieadekwatnych do wyników diagnozy potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów;
 - b) brak pełnej dokumentacji udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym indywidualnych teczek ucznia;
 - c) niepoinformowanie rodziców o ustalonych formach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, okresie oraz wymiarze godzin udzielania tej pomocy;
 - d) niepodejmowanie współpracy z rodzicami w zakresie udzielanej uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
 - e) nieprzeprowadzanie diagnozy sytuacji wychowawczej w klasach w celu rozwiązania pojawiających się problemów/konfliktów i wspierania rozwoju ucznia;
 - f) brak nadzoru nad realizacją zadań przez pedagoga/psychologa w zakresie zadań i obowiązków określonych w § 23 rozporządzenia MEN w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.
- 5) Nieprawidłowości w opracowaniu IPET-ów dla uczniów posiadających orzeczenia o niepełnosprawności, w szczególności w zakresie uwzględniania wszystkich elementów dokumentu wymaganych prawem;

- 6) Część dyrektorów szkół zatrudnia nauczycieli bez wymaganych kwalifikacji, w tym nauczycieli religii bez imiennego pisemnego skierowania przez właściwego biskupa diecezjalnego.
- 7) W części szkół nieprawidłowo zorganizowano realizację zajęć wychowania do życia w rodzinie, w tym:
 - a) nie zaplanowano zajęć z wychowania do życia w rodzinie w oddziałach przysposabiających do pracy zorganizowanych w gimnazjum;
 - b) nie przedstawiono rodzicom informacji o celach i treściach, realizowanym programie oraz środkach dydaktycznych przed przystąpieniem do realizacji zajęć przedmiotu wychowanie do życia w rodzinie.
- 8) Dokumentacja przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej (np. dziennik lekcyjny, dziennik zajęć, księga uczniów, arkusz ocen) w części szkół nie jest prowadzona zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
- 9) Nie wszyscy dyrektorzy przedszkoli organizują wczesne wspomaganie rozwoju dziecka zgodnie z przepisami, tj: nie powołują zespołu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka; w skład zespołu nie wchodzi osoby posiadające przygotowanie do pracy z małymi dziećmi o zaburzonego rozwoju psychoruchowym; zespół nie ustala na podstawie opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, kierunków i harmonogramu działań w zakresie wczesnego wspomaganie i wsparcia rodziny dziecka oraz nie nawiązuje współpracy z podmiotem leczniczym lub ośrodkiem pomocy społecznej w celu zapewnienia dziecku rehabilitacji, terapii lub innych form pomocy, stosownie do jego potrzeb; w indywidualnym programie wczesnego wspomaganie nie uwzględniają działań wspomagających rodzinę dziecka w zakresie realizacji programu, koordynowania działań specjalistów prowadzących zajęcia z dzieckiem oraz oceniania postępów dziecka.
- 10) Brak w statutach uregulowań dotyczących organizacji i form współdziałania szkoły z rodzicami, co często powoduje trudności w rozwiązywaniu powstających konfliktów pomiędzy szkołą a rodzicami.
- 11) W statutach brak uregulowań dotyczących składania skarg w przypadku naruszenia praw ucznia.
- 12) Nie wszyscy dyrektorzy poradni psychologiczno-pedagogicznych należycie pełnią nadzór nad przestrzeganiem przepisów, dotyczących wydawania przez zespoły orzekające orzeczeń i opinii, stąd często nie zawierają one wszystkie elementy wskazane w rozporządzeniu z dnia 18 września 2008 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. z 2008 r., Nr 173, poz. 1072).
- 13) Zdarzały się przypadki nieprawidłowości w zakresie ustalania szkolnego planu nauczania na podstawie ramowego planu nauczania, w tym w zakresie realizacji zajęć rewalidacyjnych.
- 14) W części niepublicznych przedszkoli dyrektorzy prowadzili rekrutację dzieci poniżej 2,5 roku życia.

4. Wspomaganie

4.1. Informacje opisujące działania Kuratora Oświaty w zakresie wspomaganie szkół i placówek (okres od 1 czerwca 2015 r. do 31 maja 2016 r.)

4.1.1. Przygotowywanie i podawanie do publicznej wiadomości na stronie internetowej Kuratorium analiz wyników sprawowanego nadzoru pedagogicznego, w tym wniosków z ewaluacji zewnętrznych i kontroli

Na podstawie arkuszy zbiorczych kontroli planowych, arkuszy kontroli doraźnych, raportów z przeprowadzonych ewaluacji opracowano analizy dotyczące tematyki kontroli, zaleceń i uwag, tematyki ewaluacji, oceny spełniania przez poszczególne typy szkół i placówek wymagań państwa określonych w załączniku do rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego oraz wniosków z ewaluacji.

Wyniki i wnioski ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego podawane były do publicznej wiadomości w formie publikacji na stronie internetowej kuratorium oraz podczas okresowych narad i konferencji.

4.1.2. Promowanie wykorzystania ewaluacji w procesie doskonalenia jakości działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek odbywało się podczas konferencji i narad dla dyrektorów szkół i placówek, ponadto poprzez informacje na stronie internetowej kuratorium oraz szkolenia i spotkania o tematyce związanej z ewaluacją a także obszarami badanymi podczas ewaluacji (w tym organizowane w ramach grantów).

4.1.3.

4.1.3.1. Upowszechnianie przykładów dobrych praktyk

Kuratorium Oświaty w Poznaniu upowszechniło 211 przykładów dobrych praktyk poprzez: publikowanie na stronie internetowej kuratorium, promowanie dobrych praktyk podczas organizowanych konferencji, narad i uroczystości, przekazywanie szkołom i placówkom informacji o podejmowanych przedsięwzięciach i możliwościach uczestnictwa w nich (w celu nawiązywania współpracy i wykorzystywania doświadczeń innych szkół, inspirowanie szkół i placówek do podejmowania działalności innowacyjnej), zamieszczanie na stronie internetowej kuratorium kontaktu do szkoły oraz linku do strony internetowej, przedstawianie opisu dobrych praktyk, rezultatów, korzyści oraz rad i wskazówek dotyczących np. finansowania, stosowania rozwiązań technologicznych, organizacyjnych, współpracy z instytucjami i organizacjami.

Organizowanie konferencji i narad dla dyrektorów szkół/placówek oraz jednostek samorządu terytorialnego od 1 czerwca 2015 r. do 31 maja 2016 r.

Lp.	Zakres tematyczny	Liczba			Adresaci	Liczba uczestników
		konferencje	narady	Inne formy szkoleń		
1.	Prezentacja wyników nadzoru pedagogicznego i innych wniosków i stanowisk Wielkopolskiego Kuratora Oświaty	18			Dyrektorzy szkół i placówek	2290
2.	Konferencja dot. pilotażu wdrożenia nauki programowania w szkole	1			Dyrektorzy szkół i placówek nauczyciele	200
3.	Konferencje dla organów prowadzących	2			Przedstawiciele organów prowadzących	400
	Konferencje dla Szkół Promujących Zdrowie	2			Dyrektorzy szkół, nauczyciele	300
	Wypoczynek dzieci i młodzieży	1			Organizatorzy wypoczynku, dyrektorzy szkół, nauczyciele	150
	Wykłady dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych w zakresie przepisów prawa			10	uczniowie szkół ponadgimnazjalnych woj. wielkopolskiego	943
	Szkolenie dotyczące zasad postępowania w przypadku wystąpienia zdarzeń o charakterze terrorystycznym			30	dyrektorzy i pracownicy szkół/placówek	6110
	Konferencja dotycząca bezpieczeństwa dzieci z cukrzycą w szkole	2			dyrektorzy, nauczyciele, pracownicy szkół i placówek	400

Konferencja dot. przepisów prawa	2			dyrektorzy szkół i placówek	470
Debaty o edukacji	26			dyrektorzy szkół i placówek	1300

4.1.4. Pozostałe działania wspomagające

a. Konferencje, szkolenia i warsztaty realizowane w ramach grantów WKO:

- *Kompetencje coachingowe i lideryskie w szkole. Narzędziownia,*
- *Uczniowie u progu dorosłości. Opóźnione czy odroczone wkraczanie w dorosłość?*
- *Otwarta szkoła – formy współpracy z instytucjami i środowiskiem, transfer nowych idei i trendów,*
- *Lepsza edukacja – edukacja medialna i programowanie w Cyfrowej szkole,*
- *Wykorzystanie e-podręczników i e-zasobów w nauczaniu i uczeniu się,*
- *Matematyka z sukcesem. Podniesienie jakości kształcenia matematyki w zakresie umiejętności określonych w podstawie programowej dla IV etapu kształcenia,*
- *Planowanie i organizacja zajęć ruchowych w przedszkolu,*
- *Wsparcie dyrektorów i nauczycieli szkół podstawowych w realizacji procesu dydaktycznego, a w szczególności w zakresie doskonalenia metod pracy z uczniem z uwzględnieniem efektów kształcenia,*
- *Wsparcie dyrektorów i nauczycieli gimnazjów w realizacji procesu dydaktycznego, a w szczególności w zakresie doskonalenia metod pracy z uczniem z uwzględnieniem efektów kształcenia,*
- *Rozwój cyfrowych kompetencji nauczycieli przedmiotów nieinformatycznych,*
- *Wykorzystanie nowych technologii w nauczaniu przedmiotów humanistycznych i matematyczno-przyrodniczych,*
- *Obserwacje procesu nauczania i uczenia się jako narzędzie nadzoru pedagogicznego dyrektora szkoły.*

b. Wielkopolska Debata o edukacji: *Jak zapewnić uczniom bezpieczeństwo w szkole? – Uczeń. Rodzic. Nauczyciel – Dobra zmiana.*

c. Wspieranie uczniów szczególnie utalentowanych. Organizacja *Gali Utalentowanych Młodych Wielkopolan.*

d. Spotkanie Regionalne Przywództwa Edukacyjnego organizowane przez Wielkopolskiego Kuratora Oświaty we współpracy z Wydziałem Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

e. Konferencje organizowane przez różne instytucje we współpracy z Kuratorium Oświaty w Poznaniu, m.in:

- Konferencja *Ostrożnie! Małe dziecko jest kruche* współorganizowana z Wojewódzką Komendą Policji i Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej,
 - Konferencja *Dzieci osierocone – jak pomóc dziecku po stracie bliskiej osoby* współorganizowana z Polskim Towarzystwem Opieki Paliatywnej oddział w Poznaniu oraz Uniwersytetem Medycznym im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu,
 - Międzynarodowa konferencja *Szkoła z wyobraźnią* (współfinansowana przez WKO) współorganizowana z Wydziałem Studiów Edukacyjnych UAM w Poznaniu i Ośrodkiem Rozwoju Edukacji w Warszawie.
 - Konferencja *Transplantacja – Jestem na tak.* współorganizowana z Wojewodą Wielkopolskim i Oddziałem Transplantologii i Chirurgii Ogólnej z Pododdziałem Urologii Szpitala Wojewódzkiego w Poznaniu.
 - Szkolenia z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego „Doradztwo zawodowe – Od diagnozy do ewaluacji – Praktyczne wsparcie kadry szkół gimnazjalnych” w ramach projektu „Edukacja dla pracy etap 2” współfinansowanego z EFS współorganizowane z Krajowym Ośrodkiem Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej (KOWEziU).
- f. Cykliczne prezentowanie na stronie internetowej kuratorium, w zakładkach *Wydarzenia edukacyjne* oraz *Sukcesy Wielkopolan* informacji o szczególnie cennych działaniach edukacyjnych w Wielkopolsce oraz sukcesach odniesionych przez uczniów.

4.2. Wnioski z działalności wspomagającej Kuratora Oświaty

a) wynikające z działań podejmowanych w ramach wspomaganie, wskazujące na potrzeby w zakresie:

- planowania nadzoru pedagogicznego:

1. Prowadzona przez Wielkopolskiego Kuratora Oświaty analiza: wyników kształcenia w poszczególnych typach szkół, treści zaleceń wydanych dyrektorom szkół/placówek w wyniku kontroli planowych i doraźnych oraz wyników ewaluacji zewnętrznych wskazuje na określenie zakresu wspomaganie.

2. Publikowane materiały z działań wspomagających dyrektorów i nauczycieli szkół (narad, konferencji, seminariów i warsztatów) umożliwiają wykorzystanie ich w pracy szkoły i przyczyniają się do podejmowania nowych inicjatyw edukacyjnych i innowacji.

3. Podejmowane przez Wielkopolskiego Kuratora Oświaty doskonalenie wizytatorów w zakresie dotyczącym m.in.: „Formułowanie uzasadnień faktycznych i prawnych dla decyzji administracyjnych”, „dostęp do informacji

publicznej oraz BIP – sprzeczności, problemy interpretacyjne i orzecznictwo”, „Sprawny, przyjazny nadzór i efektywna komunikacja”, „Nadzór pedagogiczny nad szkołami publicznymi i niepublicznymi - warsztaty z kontroli doraźnej dla wizytatorów”, „Informacja Publiczna a ochrona danych osobowych”, „Nadzór pedagogiczny – procedury ewaluacji i kontroli” przyczyniają się do poprawy jakości raportów z prowadzonych ewaluacji, uświadomienia rozumienia filozofii ewaluacji i poszczególnych wymagań państwa oraz poprawy jakości przeprowadzanych kontroli. Szczegółowe analizy arkuszy kontroli planowych przyczyniają się do lepszego rozumienia przepisów prawa, wyjaśniania wątpliwości z jego interpretacjami.

- wspomaganie pracy szkół i placówek:

1. Działania wspomagające Wielkopolskiego Kuratora Oświaty wobec szkół i placówek, które osiągają niskie wyniki egzaminów zewnętrznych (w ramach tematyki grantów WKO) przyczyniły się do podniesienia efektów kształcenia.
2. Inspirowanie dyrektorów do realizacji projektów edukacyjnych z wykorzystaniem nowych technologii i nowatorskich metod nauczania poprawia skuteczność działań edukacyjnych i sprzyja zaangażowaniu uczniów w proces uczenia się.
3. Analiza wyników pełnionego przez Wielkopolskiego Kuratora Oświaty nadzoru pedagogicznego wskazuje na nieprawidłowości w działaniu dyrektorów szkół i placówek wynikające m.in. z niedostatecznej znajomości przepisów prawa i ich stosowania.

b) dotyczące organizacji wspomaganie:

1. Narady i konferencje organizowane we współpracy z JST i instytucjami wspierającymi oświatę, z udziałem specjalistów i ekspertów mają wpływ na jakość pracy szkół i placówek.
2. Rozpoznanie potrzeb dyrektorów i nauczycieli szkół i placówek województwa wielkopolskiego (przez publiczne placówki doskonalenia nauczycieli) umożliwia przygotowanie tematów grantów kuratora, narad i konferencji; szczególnie dużym zainteresowaniem cieszyły się konferencje/seminaria w zakresie edukacji prawnej, dlatego wymagały powtórzenia i kontynuacji w kolejnym roku szkolnym.

c) określające zakres wspomaganie:

1. Upowszechnianie i zachęcanie dyrektorów i nauczycieli do wykorzystywania dobrych praktyk oraz innowacji przyczynia się do wprowadzania i popularyzacji skutecznych rozwiązań edukacyjnych.
2. Przygotowanie konferencji *Prawo w szkole* we współpracy z Okręgową Izbą Radców Prawnych przyczyniło się do podniesienia świadomości prawnej dyrektorów, nauczycieli i uczniów.

3. Współpraca z uczelniami wyższymi, konferencje i seminaria z udziałem pracowników naukowych trafiły w potrzeby dyrektorów i nauczycieli w zakresie form i metod pracy z uczniem; wskazana jest ich kontynuacja.